

2024/1344

21.5.2024.

KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2024/1344

(2024. gada 13. maijs)

par atjaunīgo energoresursu enerģijas izsoļu modeli

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

- (1) Atjaunīgo resursu enerģijai tiek ierādīta galvenā loma, lai varētu sasniegt ES dekarbonizācijas mērķus un mājsaimniecībām, uzņēmumiem un rūpnīcām un arvien plašāk arī transportam piegādāt tīru un drošu elektroenerģiju par mērenu cenu.
- (2) Enerģijas ražošana un patērišana Savienībā izraisa vairāk nekā 75 % visas siltumnīcefekta gāzu emisijas. Tāpēc ir būtiski paātrināt atjaunīgās enerģijas iekārtu ierīkošanu, lai līdz 2030. gadam sasniegtu Savienības atjaunīgās enerģijas mērķrādītāju vismaz 42,5 % un palīdzētu sasniegt Savienības 2030. gada mērķrādītāju vismaz par 55 % samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1119 ⁽¹⁾.
- (3) Atjaunīgās enerģijas izmantošana strauji aug. 2022. gadā Savienībai bija 16 GW atkrastes vēja enerģijas, 187 GW sauszemes vēja enerģijas un 203 GW saules fotoelementu enerģijas ražošanas jauda ⁽²⁾. Turklāt no vēja un saules enerģijas saražotā elektroenerģija veidoja attiecīgi 16 % un 7 % no elektroenerģijas struktūras, kopā 23 % ⁽³⁾.
- (4) Atjaunīgo energoresursu enerģijas īpatsvara palielināšanos ievērojami veicinājušas dalībvalstu rīkotās izsoles. Šajās izsolēs var iesaistīt valsts atbalstu. Tās var piešķirt publiskā sektora atbalstu atjaunīgās enerģijas projektu būvniecībai vai tiesības attīstītājam izstrādāt projektu noteiktā vietā, vai abējādi. Minētās izsoles ir ļāvušas dalībvalstīm konkurenciāli noteikt finansiāla atbalsta līmeni atjaunīgo energoresursu tehnoloģijām. Izsoles ir palīdzējušas optimalizēt publiskā atbalsta apmēru. Lai gan tirgū balstīta atjaunīgās enerģijas iekārtu ieviešana paplašinās, tas joprojām notiek galvenokārt ar atbalsta shēmām.
- (5) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2018/2001 ⁽⁴⁾ 4. panta 2. punktā noteikts: atbalsta shēmas atjaunīgo energoresursu elektroenerģijai nodrošina stimulus atjaunīgo energoresursu elektroenerģijas integrācijai elektroenerģijas tirgū tādā veidā, kas balstīts uz tirgu un reaģē uz tirgus tendencēm, vienlaikus nepieļaujot nevajadzīgus elektroenerģijas tirgu izkropļojumus, kā arī ņem vērā iespējamās sistēmu integrācijas izmaksas un tīklu stabilitāti. Direktīvas (ES) 2018/2001 4. panta 6. punktā noteikts: ja atbalstu atjaunīgo energoresursu elektroenerģijai sniedz, rīkojot iepirkumu, dalībvalstis nolūkā nodrošināt augstus projekta izpildes rādītājus izstrādā un publicē nediskriminējošus un pārredzamus kritērijus par kvalificēšanos iepirkuma procedūrai. Tāpēc ir īpaši svarīgi, lai tādas izsoles būtu pareizi veidotas.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ("Eiropas Klimata akts") (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj>).

⁽²⁾ Eurostat par atjaunīgo energoresursu un atkritumu elektroenerģijas ražošanas jaudu.

⁽³⁾ Fraunhofer pēc ENTSO-E pārredzamības platformas datiem.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>), grozīta ar Direktīvu (ES) 2023/2413.

- (6) Direktīvas (ES) 2018/2001 6. panta 3. punktā noteikts: dalībvalstis kā atsauci publicē ilgtermiņa grafiku, kas prognozē plānotos atbalsta piešķirumus un kas attiecas uz vismaz nākamajiem pieciem gadiem vai nākamajiem trīs gadiem budžeta plānošanas ierobežojumu gadījumā, attiecīgā gadījumā ietverot indikatīvo laiku, iepirkuma rīkošanas biežumu, paredzamo jaudu un attiecīgā gadījumā budžetu vai maksimālo atbalstu, ko ir paredzēts piešķirt vienam projektam, kā arī, ja piemērojams, paredzamās iepirkuma kritērijiem atbilstošās tehnoloģijas. Grafiku atjaunina ik gadu vai, ja nepieciešams, ņemot vērā nesenus tirgus notikumus vai gaidāmu atbalsta piešķiršanu. Tas ir īpaši svarīgi, lai varētu tirgū nodrošināt pārredzamību un noteiktību un veicināt ierīkošanai nepieciešamās investīcijas. Šīs informācijas publicēšana speciālā interaktīvā Savienības izsoļu platformā palīdzētu sasniegt šos mērķus, kā arī uzlabotu saskanību.
- (7) Valstu izsoles atjaunīgās enerģijas attīstībai mēdz nepienācīgi atalgot par Savienības ražojumu augstajiem vidiskajiem un sociālajiem standartiem vai neņemt vērā piegādes ķēdes noturības vai energosistēmas integrācijas vajadzību, jo daudzas izsoles tiek balstītas vienīgi vai galvenokārt uz cenu; tomēr dažas dalībvalstis ir sākušas ieviest ārpuscenas kritērijus. Izsoles modeļa variācijas dalībvalstīs ievērojami atšķiras, un tas paaugstina ekonomikas dalībnieku darījumu izmaksas. Dažas no šīm variācijām var arī pastiprināt projektu kavēšanos vai neīstenošanu. Labāka dalībvalstu izsoles izveides principu saskaņošana varētu mazināt darījumu izmaksas un palīdzēt nodrošināt, ka pieredzes izmantošanas un labas prakses dēļ izsoles atbilst paredzētajam mērķim, vienlaikus nodrošinot pietiekamas iespējas elastībai un inovācijai. Pastāvošos strukturētā dialoga forumus⁽⁵⁾, kas saistīti ar atjaunīgo enerģiju, ar Komisijas atbalstu var izmantot paraugprakses apmaiņai, vajadzības gadījumā – izsoles modeļa saskaņošanai. Savienības tiesību akti par elektroenerģijas tirgus modeli tiecas saskaņot tiešo cenu atbalsta shēmu izstrādi divvirzienu cenu starpības līgumu veidā⁽⁶⁾.
- (8) 2023. gada 24. oktobrī Komisija pieņēma paziņojumu par Eiropas Vēja enerģijas rīcības plānu ("WPAP")⁽⁷⁾. Plāna 4. darbība aicina dalībvalstis izsolēs iekļaut objektīvus, pārredzamus un nediskriminatīvus kvalitātes kritērijus un pasākumus, kas maksimalizētu projektu izpildes apmēru nolūkā panākt ātrus un jūtamus uzlabojumus un labāku saskaņotību atjaunīgās enerģijas izsoļu modeļos. Šā ieteikuma mērķis ir atbalstīt dalībvalstis izsoļu izveides principu izstrādē, visādi papildinot Savienības tiesību aktus par pasākumu satvara izveidi Eiropas neto nulles emisijas tehnoloģiju izstrādes ekosistēmas stiprināšanai⁽⁸⁾. Šis ieteikums neskar Savienības tiesību aktus, sevišķi enerģētikas, vides un kibernetikas jomā, un no tiem izrietošos pienākumus. Tas neskar arī Savienības konkurences noteikumus, sevišķi Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. pantu, un Komisijas lēmumu pieņemšanas praksi Savienības valsts atbalsta noteikumu izpildes nodrošināšanā.
- (9) Izsoles modelim būtu jāgarantē konkurenciāla izsoles norise, un tā jābalsta uz objektīviem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem, saskaņīgi ar Savienības tiesību aktiem un Savienības starptautiskajām saistībām nodrošinot juridisku noteiktību.

⁽⁵⁾ To vidū ir saskaņotā rīcība CA-RES un reģionālās augsta līmeņa darba grupas, kā Ziemeļjūras enerģētikas sadarbība (NSEC), Dienvidrietumu Eiropas starpsavienojumi, Baltijas enerģijas tirgus starpsavienojuma plāns (BEMIP) vai Viduseiropas un Dienvidaustrumu Eiropas enerģētikas savienojamība (CESEC).

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes pagaidu vienošanās teksts pieejams <https://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2023/12/14/reform-of-electricity-market-design-council-and-parliament-reach-deal>.

⁽⁷⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas Vēja enerģijas rīcības plāns" (COM(2023) 669 final, Brisele, 24.10.2023.).

⁽⁸⁾ Galīgā redakcija ar vienošanās labad iekļautu kompromisu ir pieejama [https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/02/06/net-zero-industry-act-council-and-parliament-strike-a-deal-to-boost-eu-s-green-industry/#:~:text=The%20Council%20and%20the%20European,industry%20act%20\(NZIA\)](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/02/06/net-zero-industry-act-council-and-parliament-strike-a-deal-to-boost-eu-s-green-industry/#:~:text=The%20Council%20and%20the%20European,industry%20act%20(NZIA)).

- (10) Ārpuscenas kritēriji izsolēs ir rīks, ar ko līdzās elektroenerģijas iepirkšanai ar viszemākajām izmaksām sasniegt arī citus mērķus. Ārpuscenas kritērijus var īstenot kā pirmskvalifikācijas kritērijus vai kā piešķiršanas kritērijus, vai abējādi. Tie būtu veidojami un izvērtējami nediskriminatīvi, objektīvi un pārredzami.
- (11) Izsoles noteikumi ir jāveido tā, lai nodrošinātu projektu pilnīgu un laicīgu pabeigšanu. Projektu kavēšanās un neizpildes mazināšana uzlabo investoriem paredzamību un noteiktību. To var panākt ar tādiem pasākumiem kā soda klauzulas pretendentiem projekta kavēšanās vai nepabeigšanas gadījumā vai cenu indeksācija, kas pēc pretendenta izraudzīšanas palīdz nozarei labāk tikt galā ar inflācijas izraisīto izmaksu pieaugumu.
- (12) Ja atjaunīgās enerģijas izsolē ir iespējama negatīva solišana, pienācīgi izstrādātai konkurenciālai procedūrai būtu jāatspoguļo katra pretendenta gatavība maksāt par projektu, tādējādi atspoguļojot projekta tirgus vērtību.
- (13) Piedāvājuma maksimums ir budžeta apdrošinājums dalībvalstij nolūkā ierobežot ierīkošanas izmaksas, bet, ja tas nav pienācīgi noteikts, var būt tādas sekas, ka izsolē nav pietiekamas pieteikšanās un kavējas atjaunīgo resursu energoiekārtu ierīkošana vai notiek pārmērīga atlīdzināšana.
- (14) Atbilstoši Direktīvas (ES) 2018/2001 22. panta 7. punktam dalībvalstīm, veidojot atbalsta shēmas, jāņem vērā atjaunīgās enerģijas kopienų specifika, lai dotu tām iespēju līdztiesīgi sacensties ar citiem tirgus dalībniekiem par atbalstu. Turklāt Pamatnostādnes par valsts atbalstu klimātam, vides aizsardzībai un enerģētikai⁽⁹⁾, kā arī Vispārējā grupu atbrīvojuma regula⁽¹⁰⁾ un krīzes un pārkārtošanās pagaidu regulējums⁽¹¹⁾ ļauj dalībvalstīm piemērot noteiktas elastības iespējas mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) 100 % īpašumā esošiem projektiem vai atjaunīgās enerģijas kopienų projektiem, kuru jauda ir mazāka par noteiktām jaudas robežvērtībām,

IR PIENĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

DEFINĪCIJAS

1. Šajā ieteikumā izsoles ir definētas kā tirgus mehānisms, kura mērķis ir sadalīt preces gadījumā, kur ir pārmērīgs piedāvājums un jāatrod cenas precēm, kuru tirgus cenas izsolītājam nav zināmas. Piešķiršana balstās tikai uz piedāvājumiem, kurus iesnieguši iesaistījušies pretendenti, un ir saskaņā ar pārredzamiem piešķiršanas noteikumiem. Apzīmējumi "izsole" un "iepirkums" šajā ieteikumā lietoti vienādā nozīmē.

VISPĀRĪGS APSVĒRUMS PAR IZSOĻU IZVEIDI

2. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka to izsoles modelis veicina ātru, efektīvu un ilgtspējīgu atjaunīgās enerģijas iekārtu ierīkošanu konkurences apstākļos, piesaista privātas investīcijas un dod nozarei tādu labumu kā investīciju noteiktība.
3. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka izsoles modelis, atspoguļojot stāvokli tirgū, palielina izredzes uz sekmīgu izsoles rezultātu. Tas ietver tirgus dalībnieku un ekspertu agrīnu un pastāvīgu iesaistīšanu izsoles izveidē un izsoles modeļa sarežģītības pieskaņošanu tirgus gatavībai.

⁽⁹⁾ Komisijas paziņojums "Pamatnostādnes par valsts atbalstu klimāta, vides aizsardzības un enerģētikas pasākumiem (2022)" (OV C 80, 18.2.2022., 1. lpp.).

⁽¹⁰⁾ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014 (2014. gada 17. jūnijs), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzist par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu y (OV L 187, 26.6.2014., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/651/oj>).

⁽¹¹⁾ Komisijas paziņojums "Krīzes un pārkārtošanās pagaidu regulējums valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pēc Krievijas agresijas pret Ukrainu" (OV C 101, 17.3.2023., 3. lpp.).

4. Dalībvalstīm būtu ar Komisijas atbalstu jāizmanto izveidotie strukturētā dialoga forumi, kas saistīti ar atjaunīgo enerģiju, lai panāktu, ka tiek saskaņots izsoles modelis vienādas atjaunīgo energoresursu tehnoloģijas izsolēm ar līdzīgiem mērķiem, tā pazeminot projektu izstrādes un dalībvalstu darījumu izmaksas. Tām būtu jāapsver saskaņošana, sevišķi tādu atjaunīgās enerģijas tehnoloģiju izsolēs, kuras daļa ģeogrāfisko vietu, piemēram, vienu un to pašu jūras gultni, un ārpuscenas kritēriju ieviešanā. Dalībvalstīm būtu jāsadarbības, lai ierobežotu izsoles modeļu un ārpuscenas kritēriju mērīšanai izmantojamās metodikas atšķirības, vajadzības gadījumā tomēr paturot elastību.
5. Lai uzlabotu pārredzamību un noteiktību tirgus dalībniekiem visā Savienībā un veicinātu investīcijas ierīkošanas vajadzībām, dalībvalstīm būtu īpašajā Komisijas izveidotajā Savienības interaktīvajā platformā jāpublicē informācija par izsoļu grafiku.

ĀRPUSCENAS KRITĒRIJI UN TO IZMANTOŠANA PAR PIRMSKVALIFIKĀCIJAS UN PIEŠĶIRŠANAS KRITĒRIJIEM

6. Ārpuscenas kritēriji dalībvalstīm būtu izsolēs jāizmanto par pirmskvalifikācijas vai piešķiršanas kritērijiem, vai abējādi, lai sasniegtu mērķus, kurus nespēj aptvert cenas aspekts vien, kā kvalitāte, spēja laikus īstenot projektu, atbildīga darījumdarbība, kiberdrošība un datu drošība, noturības, vides ilgtspējas vai inovācijas sekmēšana. Lemjot, vai izsolēs ieviest ārpuscenas kritērijus kā pirmskvalifikācijas vai piešķiršanas kritērijus, dalībvalstīm būtu jāvairās no negatīvas ietekmes uz iepirkuma konkurencialitāti, sevišķi attiecībā uz mazākiem atjaunīgās enerģijas projektiem, un ir objektīvi, pārredzami un nediskriminatīvi jānosaka un jāizvērtē kritēriji, kas neizraisa nesamērīgu izmaksu pieaugumu.
7. Ārpuscenas kritēriji dalībvalstīm būtu jāizmanto par pirmskvalifikācijas kritērijiem, kad tās nosaka sasniedzamā mērķa minimālo robežvērtību, kura izsolē jāievēro visiem pretendentiem. Dalībvalstīm tie būtu jāizmanto par piešķiršanas kritērijiem, kad tās vēlas radīt stimulus labākai konkrēta mērķa sasniegšanai, piemēram, augstākas kvalitātes, energosistēmas integrācijas vai inovatīvu risinājumu nodrošināšanas noteiktā atbalsta līmenī, un tie būtu jāizstrādā tā, lai atbalstītos projektus var sarindot pēc ranga. Būtu jāizvairās no pārāk vispārīgiem un pārāk plašiem piešķiršanas ārpuscenas kritērijiem.
8. Izmantojot ārpuscenas kritērijus atšķirīgu mērķu sasniegšanai, dalībvalstīm būtu jānodrošina to saskaņība. Ārpuscenas kritēriju noteikšanā būtu jāreķinās ar katras tehnoloģijas spēju veicināt politiskā mērķa sasniegšanu. Ārpuscenas kritērijiem nav jākopē piemērojamās Savienības vai dalībvalstu tiesību aktos pastāvošās konkrētās prasības. Dažos gadījumos pamatoti var būt kritēriji, kuri uz konkrēto iepirkumu attiecina spēkā esošas vispārīgas tiesību normas. Ārpuscenas kritēriju iekļaušanai būtu jānodrošina neto ieguldījums politikas mērķa sasniegšanā attiecībā pret to, kas jau prasīts spēkā esošajos tiesību aktos. Dažiem ārpuscenas kritērijiem, kurus izmanto par pirmskvalifikācijas kritērijiem, kā atbildīga darījumdarbība, kiberdrošība un datu drošība, var būt pareizi prasīt atbilstību piemērojamajām tiesību normām.
9. Dalībvalstīm būtu jānosaka pārredzama, objektīva un nediskriminatīva metodika, kas ļautu novērtēt piedāvājumu atbilstību izraudzītajiem ārpuscenas kritērijiem, sevišķi – izmantojot kritēriju kvantitatīvu novērtēšanu, kas balstīta uz vērtēšanas metodi, kura izstrādāta un publicēta pirms iepirkuma.
10. Dalībvalstīm, kuras izmanto ārpuscenas kritērijus, būtu jāievieš mehānismi, kas nodrošina to ievērošanu. Būtu jāievieš atbilstoši sodi, lai būtu iespējams konstatēt pārkāpumu un attiecīgi rīkoties. Šiem sodiem jābūt pietiekami stingriem, lai atturētu no piedāvāšanas stratēģijas, kas nerespektē ārpuscenas kritērijus, kuru izpildi var pārbaudīt tikai pēc izsoles.
11. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ir pieejami vajadzīgie administratīvie resursi, ar kuriem rezultatīvi un efektīvi pārbaudīt atbilstību pirmskvalifikācijas un piešķiršanas ārpuscenas kritērijiem.

ATSEVIŠĶU ĀRPUSCENAS KRITĒRIJU IZMANTOŠANA

12. Dalībvalstīm būtu izsolēs iespējami agri jāiekļauj ārpuscenas kritēriji – vai nu pirmskvalifikācijas, vai piešķiršanas – attiecībā uz iemaksu noturīgā piegādes ķēdē saskaņā ar Savienības tiesību aktiem par pasākumu satvara izveidi Eiropas neto nulles emisijas tehnoloģiju ražošanas ekosistēmas stiprināšanai, lai izvairītos no pārmērīgas atkarības no vienīga piegādes avota, vienlaikus izsolēs saglabājot konkurenci.
13. Dalībvalstīm, kuras izsolēs izmanto vides un ilgtspējas kritērijus, tie būtu jāizmanto kā pirmskvalifikācijas vai piešķiršanas kritēriji vai abēju apvienojums atbilstoši politikas mērķiem, kurus tās vēlas sasniegt. Starp minētajiem politikas mērķiem varētu būt vides aizsardzība un ekosistēmas atjaunošana vai aspekti, kas saistīti ar izmantoto izstrādājumu reciklējamību, vispārīgāk – apritīgumu to mūžā.
14. Dalībvalstīm, kuras vēlas inovāciju veicināt ar ārpuscenas kritērijiem, tie drīzāk būtu jāizmanto kā piešķiršanas kritēriji. Gadījumos, kur inovācijas kritēriju mērķis ir uzlabot sniegumu vai efektivitāti, piemēram, ilgtspējas ziņā, parametri būtu jāizsaka skaitļos. Ja dalībvalstis īsteno revolucionāru inovāciju, tām būtu jācenšas piemērot kvantitatīvus parametrus. Izņēmuma gadījumos, kad nevar piemērot kvantitatīvus parametrus, izsoles izveidē var izmantot kvalitatīvu novērtēšanu, kuras pamats ir plaša apspriešanās un sadarbība ar ieinteresētajām personām un ekspertiem. Katrā gadījumā dalībvalstīm būtu pirms izsoles jāvieš pietiekama skaidrība par to, kā notiks vērtēšana.
15. Dalībvalstīm, kuras vēlas energosistēmas integrācijas veicināšanā izmantot ārpuscenas kritērijus, piemēram, atalgojot par dalību papildu/līdzsvarošanas pakalpojumos vai par tīkla pārslodzes samazināšanu, tas būtu jādara ar pirmskvalifikācijas vai piešķiršanas kritērijiem, vai abējādi.
16. Dalībvalstīm, kuras vēlas kiberdrošību un datu drošību veicināt ar ārpuscenas kritērijiem, tie būtu galvenokārt jāizmanto par pirmskvalifikācijas kritērijiem. Tiem būtu jāpalīdz sasniegt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2022/2555⁽¹²⁾ mērķus panākt vienādi augstu kiberdrošības līmeni Savienībā, un tie būtu jāizstrādā, ņemot vērā attiecīgo kiberdrošības risku un tā izcelsmi. Pie kritērijiem varētu būt vējturbīnās "iebūvēta" digitālo tīklu drošība, pasākumi kiberdrošības riska mazināšanai piegādes ķēdē un glabājamo un apstrādājamo datu kontrole. Kad ir iespējams un ir iederīgi, iekārtu ierīkošanas un ekspluatācijas laikā būtu jāstiprina Eiropas kiberdrošības sertifikācijas shēmas, kas pieņemtas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/881⁽¹³⁾.
17. Dalībvalstīm, kuras izmanto ar atbildīgu darījumdarbību saistītus kritērijus, ieskaitot pienācīgas cilvēktiesiskās un vidiskās pārbaudes praksi vērtības veidošanas ķēdē, tie būtu jāiekļauj kā pirmskvalifikācijas kritēriji. Dalībvalstīm būtu jāpieprasa piemērot to atbildīgas uzņēmējdarbības rīcības kodeksus vai Eiropas atbildīgas uzņēmējdarbības kodeksu, kad tāds būs pieejams un ja pastāvošie tiesību akti vēl neprasīs atbilstību šiem vai līdzvērtīgiem kritērijiem.
18. Vajadzības gadījumā dalībvalstīm būtu jāiekļauj ārpuscenas kritēriji, kas saistīti ar ieguvumiem vietējiem iedzīvotājiem, piemēram, pilsoniskas līdzdalības veicināšana projektos, arī ar atjaunīgās enerģijas kopienām un iedzīvotāju energokopienām.

⁽¹²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2555 (2022. gada 14. decembris) par pasākumiem nolūkā panākt vienādi augsta līmeņa kiberdrošību visā Savienībā un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 910/2014 un Direktīvu (ES) 2018/1972 un atceļ Direktīvu (ES) 2016/1148 (TID 2 direktīva) (OV L 333, 27.12.2022., 80. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>).

⁽¹³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/881 (2019. gada 17. aprīlis) par ENISA (Eiropas Savienības Kiberdrošības aģentūra) un par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju kiberdrošības sertifikāciju, un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 526/2013 (Kiberdrošības akts) (OV L 151, 7.6.2019., 15. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj>).

PASĀKUMI, KAS STIMULĒ PROJEKTU PILNĪGU UN LAICĪGU PABEIGŠANU

19. Dalībvalstīm būtu jāievieš pasākumi, kas nodrošina projekta pilnīgu un laicīgu pabeigšanu, piemēram, sodi par nepabeigšanu vai novilcinātu nodošanu ekspluatācijā, uz detalizēta novērtējuma pamata. Sodi būtu jānosaka tādā apmērā, kas atsvēr vajadzību nodrošināt konkurenciālu iepirkuma procedūru, pie tam atturot uzņēmumus iesniegt piedāvājumus bez cieša nodoma īstenot projektu un ievērot projekta specifikācijas (ieskaitot pirmskvalifikācijas kritērijus).
20. Attiecībā uz atkrastes vēja enerģijas izsolēm dalībvalstīm parastā gadījumā būtu jāizsola novietnes, kurās ir veikta kārtīga priekšizpēte – lai mazinātu projekta risku un palielinātu iespējas projektu īstenot pilnīgi un laikus. Šādos gadījumos, lai palielinātu iespējas projektu pabeigt, dalībvalstīm būtu par nepabeigšanu jānosaka stingrāki sodi nekā neizpētītas atkrastes vēja elektrostacijas novietnes gadījumā.
21. Dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja, sevišķi situācijās, kad uzņēmumiem riska ierobežošana nav iespējama vai ir pārāk dārga, izsoles modeli iekļaut indeksācijas klauzulas, lai nodrošinātu projektu pilnīgu un laicīgu pabeigšanu, pie viena līdzsvarojot riska dalīšanu starp projekta izstrādātāju un izsolītāju un ņemot vērā dažādu riska mazināšanas iespēju pieejamību. Izsolēs, kur valsts atbalstu piešķir tieša cenu atbalsta veidā, dalībvalstīm būtu jādomā par indeksācijas klauzulu iekļaušanu projekta būvniecības posmā. Ja tādas indeksācijas klauzulas izmanto, būtu pienācīgi jānovērtē ietekme uz publiskajām finansēm un tā jāņem vērā tādām atbalsta shēmām paredzētajā kopējā budžeta piešķirumā.
22. Izsolēs, kurās valsts atbalstu nepiešķir tieša cenu atbalsta veidā, bet piesaista naudu negatīva solīšanas komponenta dēļ, dalībvalstīm būtu noteiktā laikposmā jāpieprasa samaksa pa daļām, lai sistemātiski ierobežotu inflāciju un mazinātu attīstītāja finansiālo risku.

NEGATĪVA SOLĪŠANA

23. Dalībvalstīm, kas organizē izsoles, kurās ir iespējama negatīva solīšana, būtu jānodrošina, ka izsole ir veidota tā, lai piedāvājumi atspoguļo projekta tirgus vērtību un maksimizē projekta īstenošanās iespējamību.
24. Dalībvalstīm būtu pakāpeniski jāapvieno negatīvā solīšana ar ārpuscenas kritērijiem, kas ļauj sasniegt vairākus politikas mērķus, kuri veicina Eiropas zaļā kursa ⁽¹⁴⁾ īstenošanu, ieskaitot Zaļā kursa industriālo plānu ⁽¹⁵⁾ un plānu *REPowerEU* ⁽¹⁶⁾.
25. Visi ieņēmumi vai ieņēmumu pamatmasa no izsolēm, kuras balstītas uz negatīvu solīšanu, būtu jāatvēl jaunīgo resursu enerģijas ražošanas attīstībai, arī ar tīkla nostiprināšanu vai paplašināšanu vai ar nefosilo energoavotu izmantošanas elastību.

PIEDĀVĀJUMA MAKSIMUMS

26. Ja izsolēs, kurās tiek piešķirts valsts atbalsts, dalībvalstis nolemj iekļaut piedāvājuma maksimumu, tām tajā jāatspoguļo atbalsta summa, ko tās gatavas maksāt par projektu, cita starpā ņemot vērā atsevišķa projekta atšķirīgās izlīdzinātās elektroenerģijas izmaksas, lai nepieļautu, ka izsolē nepietiek piedāvājumu. Šim nolūkam dalībvalstīm būtu izsolāmais elektroenerģijas apjoms jānosaka apmērā, kas iepirkuma procedūrā uztur konkurenci.

⁽¹⁴⁾ Komisijas paziņojums COM(2019) 640 final, par Eiropas zaļo kursu.

⁽¹⁵⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam", COM(2023) 62 final, Brisele, 1.2.2023.

⁽¹⁶⁾ Komisijas paziņojums COM(2022) 230 final, par plānu *REPowerEU*.

VIENLĪDZĪGU APSTĀKĻU NODROŠINĀŠANA ATJAUNĪGĀS ENERĢIJAS KOPIENĀM UN MVU

27. Ja dalībvalstis nolemj izsoles izmantot atbalsta piešķiršanai atjaunīgās enerģijas kopienai vai MVU ⁽¹⁷⁾ izstrādātiem projektiem, tām būtu jāapsver, piemēram, iespēja objektīvi atvēlēt tiem lielāku elastību pirmskvalifikācijas prasībās, un tās var attiecībā uz tādiem projektiem padomāt par atsevišķiem pielāgotiem piešķirumiem izsolēm. Veidojot izsoles, attiecīgā gadījumā būtu jāņem vērā atjaunīgās enerģijas kopienas iespēja būt atvērta pārrobežu dalībai.

Briselē, 2024. gada 13. maijā

*Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Kadri SIMSON*

⁽¹⁷⁾ Definēti Komisijas 2003. gada 6. maija ieteikumā par mikrouzņēmumu, mazo uzņēmumu un vidējo uzņēmumu definīciju (2003/361/EK).